

AZƏRBAYCAN-FRANSA MULTİKULTURAL ƏNƏNƏLƏRİNİN TƏSVİRİ SƏNƏTİMİZDƏ ƏKSI

Açar sözlər: təsviri sənət, rəng, multikulturalizm

Keywords: fine arts, color, multiculturalism

Ключевые слова: изобразительное искусство, цвет, мультикультурализм

İncəsənət xalqları bir-birinə yaxınlaşdıraraq, multikultural münasibətlərin inkişaf etməsinə təsir göstərir. Ənənə və tarixilik əsas prinsip kimi inkişaf dinamikasını da sürətləndirir. Azərbaycan-Fransa xalqları arasında olan dostluq münasibətləri daima incəsənətimizdə öz əksini tapmışdır. Heydər Əliyev fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva hər iki dövlət arasında beynəlxalq mədəni əlaqələrin hərtərəfli inkişaf etməsi üçün, layihələri ilə Paris tamaşaçılarını ölkəmizin incəsənəti ilə tanış edir. Təsviri sənət tariximizə diqqət yetirsək, tanınmış rəssamlarımızın xarici ölkələrə ezamiyyətə getdikləri şəhərlər arasında ən mühüm yeri tarixi Paris şəhəri tuturdu. Aleksandr Düma və Xurşudbanu Nətvəvan arasında Qarabağda oynanılan şahmat oyununu Mikayıl Abdullayev, Altay Hacıyev, Asif Azərelli kimi rəssamlar şərq və qərb mədəniyyətlərini multikulturalizm ənənələri kontekstində təqdim etmişlər.

Azərbaycanlı rəssamların yaradıcılığında Fransa mövzusu dünyanın mədəniyyət paytaxtında əsası qoyulmuş, impressionizm cərəyanının təsvir prinsiplərinə əsaslanaraq, ölkənin şəhərləri, küçələri, vedutası canlandırılmışdır. Xalq rəssamı Toğrul Nərimanbəyovun “Paris xatirələri” (1988) əsərində nağılvari rənglər aləmində Fransanın görkəmli şəxsiyyətlərinin obrazlarını görə bilərik. Bu isə təsadüf deyildir, ömrünün çox hissəsini Parisdə yaşayan sənətkar bu əsərdəki fikirləri də yaşadığı şəhərə olan sevgisinin təzahürüdür.

“Sərt üslub” ilə məşhurlaşaraq, müstəqil bir cərəyan yaradaraq, davamçılarını yetişdirən xalq rəssamı Tahir Salahov yaradıcılığında Paris ikonografik süjetləri mühüm yer tutur. Fransanın şəhərlərində rəssamın müxtəlif illərdə sərgiləri keçirilmişdir. “Eyfel qülləsi” (1964) əsərində memarlıq abidəsini şeytan obrazında qırmızı rəngin əhatəsində təqdim etmişdir. Buna səbəb isə qüllədən insanların tez-tez intihar etməsidir. “Payızda Paris” (2007) əsərinə diqqət yetirsək şəhərin ümumi mənzərəsi ön plana çıxarılmışdır. Payızın həyəcanlı, sevgi paytaxtına gətirdiyi abu-hava yağışlı küçələr rəssamı ənənəvi “sərt üslub”dan uzaqlaşdırır. Öz xəyallarına səyahət edən sənətkar buludları xalça motivləri ilə əvəzləmişdir. Otağın pəncərəsindən açılan mənzərədə canlandırılan əsərdə “Həmişə Eyfel qülləsi ilə” (2007) adlandırılmışdır.

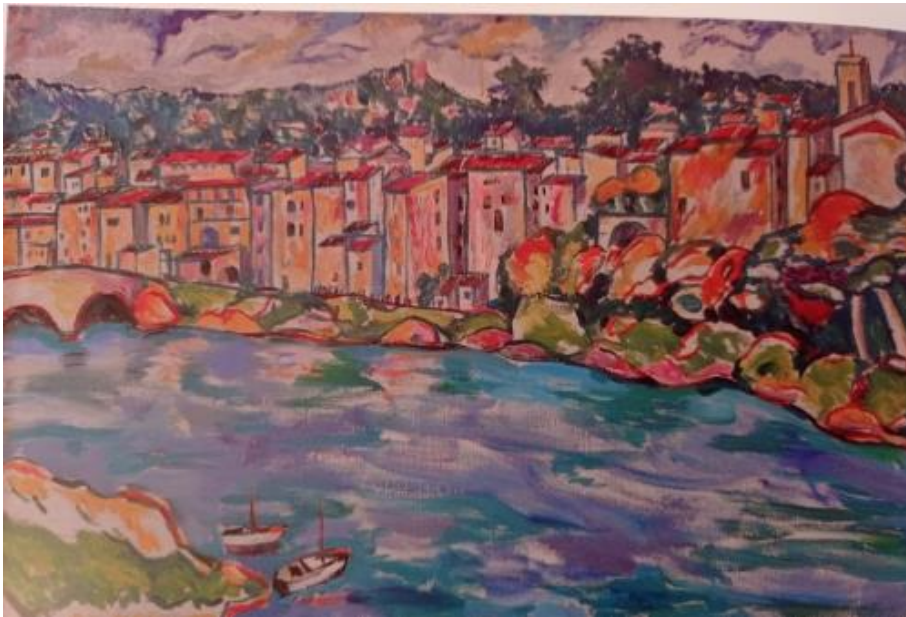
Nəcəfqulu İsmayılov “Notr-Dam cənubundan” (1961), “Böyük opera. Paris” (1961) əsərlərində Parisin möhtəşəmliyi, tarixiliyi mühüm yer tutur.

İLL 1. Nəcəfqulu İsmayılov “Böyük opera. Paris” (1961) (karton, yağlı boya)

Fransanın ən iri dəniz limanı Marselin təsviri xalq rəssamı Səhəb Məmmədov əsərində əsas diqqət mərkəzindədir. Primitivizm və avanqard istiqamətlərin üstünlük təşkil etdiyi kompozisiyada, qırmızı, mavi rənglərin əsəri iki hissəyə bölməsi, panoramlı perspektivin seçilməsi prinsip-ənənə sintezini ön plana çıxarır.

Azərbaycanın istedadlı qadın rəssamı Xalidə Səfərovanın “Marsel. İf qəsri” (1985), “Sakit guşə. Paris” (1985), “Parisdə axşam” (1985), “Monmartr bulvarı” (1985), “Sena sahili” (1998) , “Zəfər Tağı. Paris” (1995) kimi Fransaya həsr etdiyi silsilə əsərlərində impressionist ənənələrinə müraciət etmişdir.

İLL 2. Səhəb Məmmədov “Marselin kənarında” (1989) (kətan, yağlı boya)

Azərbaycan-Fransa xalqları arasında multikultural dəyərlər əsasında qurulan dostluq münasibəti müasir mərhələdə daha da inkişaf edərək, incəsənətimizdə yeni-yeni əsərlərin yaranmasına gətirib çıxaracaqdır.

Ədəbiyyat:

1. Ağayev E. “Xalidə Səfərova yaradıcılığında Paris mövzusu (ikonoqrafik təhlil kontekstində),” Elmi iş. Humanitar elmlər üzrə aylıq beynəlxalq elmi jurnal”, 2018 №1, s118-119.
2. Əsədova X. “Xalidə Səfərova yaradıcılığı”, Bakı Şərç-qərb 2013, 104 s.
3. Müzəffərli D. “Multikulturalizm və tolerantlıq diyarı Azərbaycan”, Bakı 2016, 119 s.